

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A tejkérdés rendezése.*

Forrás:

Alkotmány

Bp.

1915. 23

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

381.631

Hely

Idő

1915

Személy

Helyszám

A tejkérdés rendezése.

— A népélelmezési bizottság ülése. —

A népélelmező bizottság ma délután dr. Bárczy István polgármester elnöklésével folytatta tanácskozásait a kormány képviselőinek részvétele mellett. Az ülés megnyitása után az elnök azzal a javaslattal járult a bizottság elé, hogy a bizottság tagjait az élelmezés különböző ágai szerint felosszák. Öt ilyen csoport alakítását hozta javaslatba. Az első csoport a gabona, liszt, kenyér és hüvelyesek ügyében intézkednék. Tagjai dr. Vázsonyi Vilmos és dr. Glückstahl Samu; a második csoport a hús, sertés, zsir és hal ügyeinek vitelére alakul s tagjai Horváth A. János és dr. Springer Ferenc; a harmadik csoportba tartozik a tej vaj és tojás, tagjai Székely Ferenc és dr. Stern József; a negyedik a rizs, krumpli és zöldség ügyeit intézi s tagjai Glück Frigyes és dr. Platthy György; végül az ötödik csoport, amelybe a tüzelő, világító és egyéb háztartási cikkek tartoznak, Ehrlich G. Gusztáv és dr. Németh Imre tagokból alakul. A bizottság az előterjesztéshez egyhangulag hozzájárult.

A tej.

Folkusházy Lajos tanácsos ismertette ezután az ügyosztálynak a tejkérdés ügyében készített jelentését. A kérdés megoldása nem olyan egyszerű, mert a tejutalványozási rendszer életbe léptetésével a társadalom egy részét kell kiemelni és tejutalvánnyal ellátni. A beszerzett statisztikai adatok alapján Budapesten 88.000 családban 132.000 tiz éven aluli gyermek él, míg a két éven aluli gyermekek száma 20.000 családban 26.000-et tesz ki. A tervezet szerint a kiadandó tejutalvány alapján

azon a helyen vagy abban a körzetben, ahol az illető lakik, mindenki kell, hogy tejet kapjon, legalább abban az időben, amikor a háztartások tejszükségletét fedezni szokták. Bemutatta a tejutalvány, illetőleg tejigazolvány mintáját. Az igazolvány egy hónapra szólna, névre állítanák ki és kiadnák két éven aluli, kettő és tiz év közötti gyermekekre és igazolt betegeknek. Egyes gyermekekre két éven alul egy liter, kettő és tiz év közötti félliter, súlyos betegeknek pedig egy liter tej jutna naponként. Az ily módon elvont tej mennyiség hozzávetőlegesen számítva, körülbelül 100.000 liternek felel meg. Budapestre naponta 180—190.000 liter tej érkezik. Ha ebből levonjuk a fenti mennyiséget és kórházak részére még szükséges napi 30.000 liter tejet, akkor 40—50.000 liter tej az, ami a szabad forgalom számára fennmarad.

A legnehezebb kérdés azonban az, hogy a tejutalványozást milyen kiszolgálási rendszerre fektessék. A legradikálisabb rendszer az volna, hogy minden utalványra csak bizonyos helyen lehessen tejet kapni. Ennek azonban az a hátránya, hogy a kisárus és a fogyasztó közötti összeköttetést lényegesen alterálja. A másik megoldás, amely bizonyos tekintetben figyelembe veszi a kereskedő és fogyasztó közötti összeköttetést, az volna, ha az utalvány érvényességét bizonyos kisebb rayonokra terjesztenék ki. A harmadik megoldás úgy a tejárusok, mint a közönség szempontjából a legnagyobb szabadságot nyújtja, mert lehetővé tenné, hogy a közönség bármelyik tejárusnál szerezzé be szükségletét, aki a nap bizonyos órájában csak utalványra árusíthat. Emellett a rendszer mellett azonban a hatóság elvesztené a vezetés lehetőségét és a megfelelő tej mennyiségek biztosítását. Ő az első alternatívát tartja helyesnek, csak ha az nem járna eredménnyel, lépne a rayon-rendszer terére. Megemlítette, hogy a tejnagykereskedők által szol-

gáltatott tej mennyiségen kívül még a szövetkezetek is szolgáltatnak tejet. Ezekre nézve is ki kellene mondani, hogy a nap bizonyos órájában csak a hatóság által előírt helyekre adhatnak tejet. A milimárik által behozott teje pedig annak a kimondását tartaná szükségesnek, hogy ezek a tejet a főváros által megjelölt tejszarnokokba beszállítani legyenek kötelesek, ahol zsirtartalom szerint megkapnak a tej árát.

A tejkérdés megoldásával természetesen kapcsolatos a kávéházak és kávémérések, valamint a cukrászdák tejjelátása is. Arra nézve egyet ért mindenki, hogy a tejszint el kell tiltani. Ebbe az intézkedésbe a cukrászok is belenyugosznak és csak arra helyeznek súlyt, hogy az uzsonnakávé üzleteikben ne tiltsák el, mert ellenkező esetben érzékeny kár háramlanék rájuk. A kávéházakban az ügyosztály legfeljebb kondenzált tej használatát tartja megengedhetőnek, — a kávémérésekben

azonban egy bizonyos reggeli óráig, délből 12 és 2 között és azon túl egy esti órától számítva megengedné a tejeskáv fogyasztását azért, mert ezekbe a helyiségekbe olyan közönség jár, amelynél a kávé egy-egy étkezést pótol.

Serbán János miniszteri tanácsos megjegyezte, hogy a sérelem abban rejlik, hogy a gyermekeket kanna-tejre utalják.

Folkusházy Lajos tanácsos előadta, hogy azt a mennyiséget, amely a fővárosnak rendelkezésére állana, a központi és az általános tejszarnokokba utalnák, amelyek azt palackoznák és így hoznák forgalomba. A baj csak az, hogy ennek a két szövetkezetnek legfeljebb háromszáz fiók áll rendelkezésére és így előállana az a lehetetlen helyzet, hogy 108.000 család részére 300 fiók árusítaná a tejet, amelyek természetesen nem volnának képesek ezt a

riorgaimat lebonyolítani. *Hátrány az is, hogy a tejkereskedők legnagyobb része kénytelen volna konkurrens vállalatoknak kiszolgáltatni a tejet, ami ellen a kereskedők már most is remonstrálnak.* Időközben tárgyalás folyt a kávéssokkal is. Ezek kijelentették, hogy rájuk nézve a tej megvonása egyenértékű a tönkretúttal. Inkább alávetik magukat annak, hogy reggel és este nem adnak kávé, de a délutáni uzsonnáról nem mondhatnak le. Végül még bejelentette a tanácsos, hogy a tejkérdésnek központi vezetése céljából a hatóságnak úgy kellene intézkednie, hogy egy, az érdekeltekből alakult tejbizottságot szervezzenek, amelynek a vezetője azonban hatósági személy volna.

Dr. Bódy Tivadar alpolgármester kiegészítésül még előadta, hogy a kávéssok bejelentése szerint a kávéházak napi fogyasztása 8000 liter tej, amelynek azonban a legnagyobb részét utcán át mérik ki.

Dr. Vázsonyi Vilmos azzal kezdte, hogy a tejszín megszüntetésében mindenki egyetért. *De a tejszín készítésének eltöltése nemlegendő, hanem legalább Budapesten egyszersmind a vajkészítést is el kell tiltani,* mert különben csak a tejszín eltöltése a nyerendő tejmennyiség szempontjából nem jelent semmit. A kormánynak kellene ebben a kérdésben a főváros segítségére sietni és bizonyos rayonban, legalább a vasutvonalak mentén, hasonló tilalmat statuálni. Ami már most a tejkérdést illeti, az a nézete, hogy a tejellátás körül azt a szisztémát kell alkalmazni, amely leggyorsabban léptethető életbe. A kiindulási pont az kell, hogy legyen, hogy a gyermekes családoknak és betegeknek bizonyos elővételi jogot biztosítsanak. Nem olyan tejkártyákat kell életbeléptetni, amelyek hasonlatosak a lisztjegyekhez, mert a tej dolgában nem vagyunk szuverén urai a helyzetnek. Nem rendelkezünk az egész kvantummal, de még annyi sincsen, hogy mindenki részére biztosítsuk tejet. Ezt az elővételi jogot korlátozni akarták a reggel bizonyos órájára. Az ügyosztály által ajánlott rendszer azonban tulépi ezeket a kereteket.

Azt kell megcsinálni, hogy mindenki, akinek tejjigazolványa van, a reggel bizonyos órájáig odamenjen, ahová eddig ment és ott tejet kapjon. Ha ez nem elég, akkor folyamodni kell ahhoz a radikális módhoz, hogy monopolizáljuk az összes tejet és akkor fordulhatunk az ügyosztály által javasolt rendszerhez. Kérde, vajjon az érvényben levő rendeletek jogot adnak-e a fővárosnak ahhoz, hogy a tejkérdésben megállapított rendszer túllépését kihágásnak minősítse, mert büntető szankció nélkül ezek a rendelkezések nem sokat érnek. Neki a béke idejére is az a nézete, hogy a tejet a mai korlátlan kereskedelem kezéből közvéleményes és közegészségügyi szempontból ki kell venni. Világos és könnyen bizonyítható tény

az, hogy a tejkereskedelem szabadsága okozza nemcsak a tej rosszását, hanem a tej drágaságát is mert ma sok termelő a nagykereskedelmi árnál i nagyobb árat követel és kap a tejt. A hábori egyáltalán sok olyan kérdést felfakasztott, amelyeket azelőtt nem igen láttak meg, — ilyen a tej kérdés is, amelyet meg kell oldani. *Ez van olyan fontos, mint a szacharin monopolizálása.*

Számos hozzászólás után dr. Bárcy István polgármester beszélt. Szerinte abban nincs eltérés, hogy az intenció a gyermekek és betegek tejjel való ellátásának a biztosítása. Ennek a célnak az elérésére azonban a legrosszabb a középut és vagy a legliberálisabb, vagy pedig a legszigorubb módhoz kell folyamodni. Az egyik az összes tejmennyiségnek lefoglalása, a másik, amelyik az adott viszonyokhoz alkalmazkodik és gyorsan megcsinálható. Ő soha sem gondolt napi tejtutalványok életbeléptetésére hanem arra, hogy az, akinek panasa van, igazolványt kapjon tej beszerzésére, amelynek alapja bizonyos elővételi jog illeti meg. *Vagyis csak azoknak kell tejtutalványt adni, akiknek nincs más módja arra, hogy tejet szerezzen.*

Dr. Vázsonyi Vilmos megállapítja, hogy amit ő javasolt, az csupán azt jelenti, hogy a nap bizonyos órájában bizonyos emberek részére elővételi jogot biztosítanak és hogy a kereskedő a nap bizonyos órájában ellátási kényszer alá esik.

Dr. Plauhy György, Bódy Tivadar alpolgármester és dr. Németh Imre rövid megjegyzései után Vázsonyi Vilmos szólt fel újból és azt mondotta, hogy meg kell állapítani mit jelent a fogyasztásban az, hogy 88.000 gyermekes család van.

Folkusházy Lajos tanácsos reflexiói után a bizottság az utalványos rendszer mellett döntött és magáévá tette Vázsonyinak, illetve Glücksháznak azt az indítványát, hogy az igazolványok csak elővételi jogot biztosítsanak s egyébként nem korlátozzák a tejárutitást.

A tejszín.

A tejszín eltöltésének kérdésével kapcsolatban Serbán János fölvetette azt a kérdést, mi történik majd a defekt tejjel. Ennek az elhasználása szempontjából nem tiltná el teljesen a tejszín készítését.

Bódy Tivadar alpolgármester és Folkusházy Lajos tanácsos fölvilágosították a bizottságot. *hogy a főváros az ilyen tejet áveszi és abból vaja készített és azt a közönség rendelkezésére bocsátja.*

A kávéházak tejellátásának kérdésénél dr. Vázsonyi Vilmos azt javasolta, hogy vagy kontingentálják a kávéházak tejszükségletét a mai mértéknek megfelelően, vagy szorítsák rá a nagykereskedőket hogy a kávéssoknak ne a fogyasztási áron adják a tejet, mert elvégre is a kávé is csak közvetítő és nem fogyasztó. *A kávéssok azután, akik a hábori*

ideje alatt szintén kútnő árdrágítók voltak, szállítsák le megfelelően a kávé árát.

Több hozzászólás után a bizottság elfogadta Bódynak azt a közvetítő indítványát, hogy a kávéházakban kontinentálják a fogyasztást, a kávémérésekben pedig, miután ezek viszontelárusítást folytatnak, az árakat szállítsák le. Az ügyosztálynak a kávéházi tej elvonására vonatkozó javaslatát a bizottság elvetette.

A tejhamisítás.

Dr. Bárczy István polgármester ezután még szólt arról, hogy a tejmizériák közé tartozik a most különösen lábra kapott tejhamisítás is. Ennek egyik oka, hogy az ellenőrzés nem olyan hatályos, mint amilyennek lennie kellene. E tekintetben neki is vannak bizonyos tervei és azt javasolja, kérjék fel az ügyosztályt, hogy a tejhamisítás hatályos ellenőrzésére és a hamisítások megállítására sürgős javaslatot tegyen. A bizottság ezt az indítványt helyeselte és magáévá tette.

A burgonya.

Dr. Márkus Jenő tanácsos tett még jelentést a burgonyaszükséglet biztosításáról. A szükséglet biztosítása nagy nehézségekkel jár, mert a gazdák a maximális áron felül valógatási, szákolási, ömlesztési költségek címén olyan összegeket követelnek, amelyek nem állanak arányban a maximális árral s így azt illuzóriussá teszik. A burgonyakereskedők ezeket a költségeket megfizetik s ennek következtében a főváros, amely ezeket a költségeket nem fogadja el, hátrányban van. Ezek a költségek métermázsánként 2—3 koronát tesznek ki. A tanácsos magához hívatta a kereskedőket és tudomásukra adta, hogy amennyiben konkrét adatok birtokába jut, fel fogja őket jelenteni, mire a kereskedők kijelentették, hogy a visszaélésekre ők maguk fogják felhívni a kormány figyelmét. A készletre szánt 600 vagonból a lefolyt nyolc nap alatt 322 vagonot biztosított az ügyosztály. A burgonyakereskedelem lanyhasága következtében azonban a közönség burgonyaszükségletét azonban nagyobb mértékben kell biztosítani. Ez azonban csak úgy lesz lehetséges, ha a kormány a főváros részére 2000—2500 vagon burgonyát rekvirál. Ilyen értelmű javaslatot is tett a bizottságnak.

A tanácsos előterjesztése után Szabó Ferenc vásárigazgató tett még néhány javaslatot a burgonyabeszerzés dolgában. A bizottság az összes indítványokat elfogadta.

Dr. Vázsonyi Vilmos kérelmére a bizottság legközelebbi — pénteki — ülésének napirendjére a rizs és bab értékesítésére vonatkozó jelentéseket tűzték ki. Ezen kívül a marha belsőrészek fogyasztásának kérdését is tárgyalás alá fogják venni.

Az ülés negyed kilenckor ért véget.